

EFICIENȚA ECONOMICĂ ÎN EXPLOATAȚIILE FAMILIALE GĂLĂȚENE

Lector univ.dr. CORIOLAN PĂUNESCU

1. Aspecte privind exploatațiile agricole familiale din județul Galați luate în studiu

În acest județ, la sfârșitul anului 2002, existau un număr de 80.206 exploatații agricole familiale, care dețineau fiecare până la 10 ha teren agricol. Din acestea, 20.100 exploatații măsurau, în medie, 1-3 ha, iar 940 dispuneau, fiecare, de către 7-10 ha (tabelul 1), mai numeroase fiind unitățile cu mai puțin de un ha teren agricol.

Tabelul 1 - Gruparea exploatațiilor agricole familiale după dimensiunea lor

Anul	Grupa de dimensiune						TOTAL
	Sub 0,5 ha teren agricol	0,6-1,0 ha teren agricol	1,1-3,0 ha teren agricol	3,1-5,0 ha teren agricol	5,1-7,0 ha teren agricol	7,1-10,0 ha teren agricol	
1997	21420	20951	19468	7971	2766	842	73418
1999	25457	20106	20056	8102	3011	897	77629
2002	28245	21847	20600	5617	2957	940	80206

Sursa: *Oficiul Județean pentru Consultanță Agricolă*

Repartizarea exploatațiilor familiale, la nivelul județului, arată că, în Câmpia Covurlui se află 50,7% din numărul de unități cu suprafața medie de până la 10 ha, ceea ce înseamnă 51,1% din întregul teren agricol al întregii unități teritorial-administrative. Această zonă deține și cel mai mare număr de exploatații familiale cu suprafața medie de maximum 1 ha (43,7% din totalul exploatațiilor cu această dimensiune, existente. (tabelul 2).

Tabelul 2 - Repartizarea teritorială a exploatațiilor agricole familiale (județul Galați)

Nr. crt.	Specificare	Anul	Total județ	din care:				
				Câmpia Tecuci	Câmpia Covurlui	Colinele Tutovei	Câmpia Șiretului	Dealurile Covurlui
1.	Total exploatații familiale	1997	73418	14898	38506	5817	9075	5122
		2002	80206	16590	40699	6827	10087	6003
2.	Teren agricol în totalul expl.familiale	1997	248299	50830	128928	20873	30849	16824
		2002	255806	52957	130749	21906	32745	17449
3.	Exploatații familiale sub 1 hectar	1997	42371	7513	20006	4011	6025	4610
		2002	50092	9057	21868	5235	7015	6017
4.	Exploatații familiale cu 1-3 ha	1997	19468	3506	6745	3223	3029	2965
		2002	20600	3801	7316	3332	3128	3023
5.	Exploatații familiale cu 3-5 ha	1997	7971	1601	2431	1407	1313	1219
		2002	5617	1129	1790	1013	981	704
6.	Exploatații familiale cu 5-7 ha	1997	2766	579	816	495	463	413
		2002	2957	643	925	578	494	317
7.	Exploatații familiale cu 7-10 ha	1997	842	199	306	141	105	91
		2002	940	211	339	165	131	94

Sursa: *Direcția Generală pentru Agricultură și Alimentație Galați*

Tabelul 2 demonstrează că numărul de exploatații agricole familiale, în anul 2002, a crescut (față de anul 1997) în mod diferit în toate zonele naturale.

O caracteristică generală a exploatațiilor familiale (din județul Galați) este aceea că dimensiunea medie este direct proporțională cu gradul de intensivizare a producției din zona în care sunt amplasate. De asemenea, pe lângă marea variabilitate a terenului din exploatații, se poate vorbi și de un grad accentuat de fărâmițare, deoarece proprietarii își propun să acopere, prin înființarea de cât mai multe culturi, un larg spectru de cerințe gospodărești. În ce privește numărul de parcele, acesta crește nu numai pe criteriul necesității de acoperire a cerințelor, ci și în funcție de mărimea exploatații și de numărul membrilor. În tabelul 3 redăm câteva variante de structuri agricole, folosite de exploatațiile care dispun de mai puțin de 1 hectar, prezente în toate zonele naturale.

Tabelul 3 - Variante de utilizare a terenurilor folosite în exploatațiile familiale cu suprafața sub 1 ha

Nr. crt.	Suprafața agricolă (ha)	din care:					
		Grâu (ha)	Porumb (ha)	Fl.Soarelui (ha)	Legume (ha)	Pepeni (ha)	Vie (ha)
1.	0,50	-	0,30	-	0,10	-	0,10
2.	0,75	0,25	0,30	-	0,10	-	0,10
3.	0,95	0,25	0,40	0,10	0,05	0,05	0,15

Sursa: *Din anchetele de teren realizate în comunele Priponești, Nicorești, Cuca, Smulți, Bălăbănești, Oancea, Tulucești, Slobozia-Conachi, Braniștea, Liești, Băneasa, Berești-Meria.*

Tendința de acoperire a cât mai multe cerințe, în gospodăriile proprii, este pregnant vizibilă în varianta trei a tabelului, unde au fost incluse și culturi de legume și pepeni, precum și cele de floarea-soarelui, ale căror produse se plătesc, de regulă, în bani și ulei comestibil.

1.1. Prezentarea exploataților familiale cercetate. Eșantionul ales, în vederea studiilor de eficiență economică, se compune din exploatațiile situate în cinci comune; respectiv, câte o comună din fiecare zonă naturală a județului (tabelul 4).

Tabelul 4 - Amplasarea eșantionului de exploatații familiale

Nr. crt	Comuna	Zona naturală	Grupa de mărime:											
			1,0-3,0 ha			3,0-5,0 ha			5,0-7,0 ha			7,0-10,0 ha		
			Teren agric. (ha)	Nr. parcele	Nr. membri	Teren agric. (ha)	Nr. parcele	Nr. membri	Teren agric. (ha)	Nr. parcele	Nr. membri	Teren agric. (ha)	Nr. parcele	Nr. membri
1.	Priponești	Colinele Tutovei	2,47	5	3	4,60	6	4	6,01	5	5	8,05	5	6
2.	Nicorești	Câmpia Tecuci	2,95	5	4	4,90	5	5	6,07	5	5	9,70	5	4
3.	Cuca	Câmpia Covurlui	1,57	3	3	3,85	5	4	6,80	6	3	9,40	6	3
4.	Smulți	Dealurile Covurlui	1,05	3	2	3,75	5	3	6,50	6	4	8,50	5	4
5.	Braniștea	Câmpia Șiretului	2,65	5	3	4,85	5	2	6,05	5	2	9,35	6	2

Se observă, că numărul de parcele se mărește, pe măsură ce cresc dimensiunile exploatației. Același aspect se constată și în ceea ce privește numărul membrilor familiei.

1.2. Modul de folosință a terenului din exploatațiile familiale alese. Pentru o imagine de ansamblu, asupra structurii fondului funciar prezentăm situația acestuia în medie pe grupe de mărime, pe total județ (tabelul 5).

Tabelul 5 - Modul de folosință a terenului în exploatațiile familiale în 2002

Nr. crt.	Categoricia de folosință	Grupe de mărime a exploatației							
		1,0-3,0 ha		3,0-5,0 ha		5,0-7,0 ha		7,0-10,0 ha	
		ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
1	Total agricol	1,80	100,0	4,14	100,0	6,10	100,0	8,70	100,0
2	Din care: - arabil	1,37	76,1	3,44	83,1	4,84	87,5	6,89	87,0
3	- pășuni - fânețe	0,18	10,0	0,15	3,6	0,23	3,8	0,41	5,0
4	- vii	0,25	13,9	0,49	11,4	1,05	7,4	1,30	6,0
5	- livezi	-	-	0,06	1,5	0,08	1,3	0,10	1,0
6	Limitele terenului agricol	1,0-2,95		3,1-4,98		5,1-6,97		7,1-9,90	
7	Limitele terenului arabil	1,0-2,60		2,3-4,60		3,2-6,30		5,3-9,00	

Datele medii pe județ în tabelul 5 relevă că, pe măsură ce crește dimensiunea exploatației, crește și ponderea terenului arabil și fânețelor naturale, iar ponderea plantațiilor viticole și pomicole scade. Situații similare se constată și în comunele și exploatațiilor cuprinse în eșantionul cercetat (tabelul 6).

Tabelul 6 - Modul de folosință a terenului în anul 2002 în exploatațiile cercetate (ha)

Nr. crt.	Zona natulă	Comunală	Categoricia de teren	Dimensiunea exploatației familiale			
				0,1-3,	3,1-5,0	5,1-7,	7,0-10,0
1.	Colinele Tutovei	Priponești	Arabil	2,25	4,25	5,08	7,47
			Pășune	0,18	0,15	0,17	0,23
			Fânețe	0,07	0,15	0,10	0,15
			Vii	0,30	0,45	1,05	1,15
			Livezi	-	-	0,10	-
			Total agricol	2,80	4,85	6,50	8,90
2.	Câmpia Covurlui	Cuca	Arabil	1,45	3,37	5,07	8,63
			Pășune	-	0,18	0,23	0,20
			Fânețe	0,10	-	0,07	0,11
			Vii	0,25	0,35	0,50	0,60
			Livezi	-	-	0,08	0,11
			Total agricol	1,80	3,90	5,95	9,65
3.	Dealurile Covurlui	Smulti	Arabil	0,80	2,71	5,78	9,12
			Pășune	-	0,14	0,21	0,19
			Fânețe	-	0,10	-	-
			Vii	0,25	0,30	0,42	0,60
			Livezi	-	-	0,09	0,09
			Total agricol	1,05	3,25	6,40	10,00
4.	Câmpia Șiretului	Branșiștea	Arabil	1,86	4,11	6,38	8,74
			Pășune	0,20	0,19	0,17	0,21
			Fânețe	-	-	-	0,11

			Vii	0,29	0,30	0,45	0,49
			Livezi	-	-	-	-
			Total agricol	0,35	4,60	7,00	9,45
5.	Câmpia Tecuci	Nicorești	Arabil	2,38	4,55	5,30	8,55
			Pășune	0,25	0,24	0,21	0,24
			Fânețe	-	0,08	0,09	0,11
			Vii	0,37	-	0,50	0,75
			Livezi	-	0,08	-	0,10
			Total agricol	3,00	4,95	6,10	9,75

Structura modului de folosință a fondului funciar este un prim factor care influențează gradul de eficiență economică a activităților realizate în exploatați.

1.3. Structura culturilor în exploatațile familiale. Referitor la modul de utilizare a terenului arabil, precizăm că, în județul Galați, toate exploatațile familiale practică o agricultură extensivă, cea mai mare parte a terenului fiind cultivat cu grâu și porumb. Statisticile arată că suprafața cultivată cu cereale într-o exploatație familială, crește direct proporțional cu suprafața arabilă a unității, chiar dacă numărul membrilor familiei rămâne constant (tabelul 7).

Tabelul 7 - Structura culturilor (media unităților – 2002)

Nr. crt.	Cultura	Tipul exploatației:							
		1,0-3,0 ha		3,0-5,0 ha		5,0-7,0 ha		7,0-10,0 ha	
		ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
1	Grâu	0,40	22,20	1,00	24,15	1,50	24,60	2,30	26,40
2	Porumb	1,00	55,60	1,60	38,70	2,50	40,00	3,05	35,00
3	Floarea-Soarelui	0,20	11,10	0,60	14,49	0,85	13,90	1,25	14,40
4	Cartofi	0,10	5,60	0,47	11,34	0,56	9,00	1,00	11,50
5	Legume	0,06	3,30	0,27	6,52	0,46	7,50	0,60	6,90
6	Alte culturi	0,04	2,20	0,20	4,80	0,33	5,00	0,50	5,70
7	TOTAL ARABIL	1,80	100,00	4,14	100,00	6,10	100,00	8,70	100,00

Se constată că ponderea fiecărei culturi este distinctă nu numai între grupe, ci și în cadrul acestora. Astfel, dacă ponderea suprafeței cultivate cu grâu crește, de la 22,20 % (în grupa 1,0-3,0 ha), la 26,44% (în grupa 7,0-10,0 ha), ponderea suprafeței cultivate cu porumb scade, de la 55,60% până la 35,05%, în cadrul aceluiași grupe menționate. Aceasta explică situația precară a forței de muncă în agricultură. Exploatațiile agricole familiale selectate și cercetate prezintă, de regulă, aceleași caracteristici, ca și mediile pe județ (tabelul 8).

Tabelul 8 - Structura culturilor (ha) în exploatațile familiale cercetate (2002)

Nr. crt.	Zona naturală	Comuna	Culturile	Dimensiunea exploatației familiale			
				0,1-3,0	3,1-5,0	5,1-7,0	7,0-10,0
1.	Colinele Tutovei	Priponești	Grâu+seară	0,65	0,95	1,60	2,25
			Porumb	1,00	2,05	2,00	2,85
			Leguminoase boabe	0,10	0,30	0,25	0,57
			Fl. soarelui	0,25	0,40	0,45	0,74
			Cartofi	0,15	0,25	0,50	0,60
			Legume	0,06	0,25	0,25	0,40
			Alte culturi	0,04	0,05	0,03	-
2.	Câmpia Covurlui	Cuca	Grâu+seară	0,50	1,00	1,25	2,59
			Porumb	0,75	1,30	2,10	3,55
			Leguminoase boabe	-	0,35	0,27	0,40
			Fl. soarelui	0,15	0,30	0,40	0,80
			Cartofi	-	0,22	0,65	0,75
			Legume	-	0,20	0,40	0,40
			Alte culturi	-	-	-	0,05
3.	Dealurile Covurlui	Smulți	Grâu+seară	0,40	0,75	1,35	2,50
			Porumb	0,25	1,15	2,25	3,80
			Leguminoase boabe	-	0,15	0,38	0,50
			Fl. soarelui	-	0,30	0,65	1,00
			Cartofi	0,10	0,25	0,68	0,80
			Legume	0,05	0,11	0,42	0,52
			Alte culturi	-	-	0,05	-
4.	Câmpia Șiretului	Branîștea	Grâu+seară	0,40	1,00	1,85	2,68
			Porumb	0,90	1,60	2,96	3,60
			Leguminoase boabe	-	0,26	0,25	0,45
			Fl. soarelui	0,25	0,60	0,55	0,75
			Cartofi	0,15	0,35	0,63	0,80

			Legume	0,10	0,25	0,26	0,46
			Alte culturi	-	0,05	-	-
5.	Câmpia Tecuci	Nicorești	Grâu+secară	0,60	1,85	1,60	2,58
			Porumb	1,00	1,60	2,20	3,50
			Leguminoase boabe	0,15	0,20	0,26	0,60
			Fl. soarelui	0,30	0,50	0,60	0,75
			Cartofi	0,15	0,25	0,35	0,90
			Legume	0,15	0,15	0,29	0,22
			Alte culturi	-	-	-	-

Cerealele sunt cultivate pe 70-80% din terenul arabil. O trăsătură comună tuturor exploatațiilor cercetate, indiferent de zonă de grupele de mărime este ponderea suprafeței cultivate cu porumb. Astfel în Câmpia Tecuci, porumbul deține 41-42% din arabil (indiferent de mărimea exploatației), în Colinele Tutovei deține 38-40%, iar pe Dealurile Covurlui 31-42%. Ponderea ceva mai ridicată a culturilor de porumb este determinată de modul de utilizare a produsului. Tabelul 8 evidențiază și gradul ridicat de parcelare a terenului, ca urmare a tendinței proprietarilor de a înființa cât mai multe culturi. Astfel, în grupa 1,0-3,0 ha suprafața ocupată de o cultură variază între 0,04 și 1,0 ha. În grupa 7,0-10,0 ha, în timp ce grâul și porumbul ocupă suprafețe de 5,0-6,30 ha, celelalte culturi utilizează suprafețe de 0,05-0,80 ha. Această pulverizare a culturilor determină reducerea gradului de mecanizare și, în final producții diminuate.

1.4. Structura efectivelor de animale în exploatațiile familiale. Toate exploatațiile agricole familiale, indiferent de mărime, cresc și câteva animale, numărul lor majorându-se pe măsura creșterii suprafețelor din unitățile agricole. Apreciem că, pe județ, există o oarecare corelație între dimensiunea exploatației familiale și numărul de animale existent într-o asemenea unitate, în sensul că, pe măsură ce suprafețele cresc, se mărește și anumărul acestora.

Analizând activitatea zootehnică în exploatațiile cercetate, se constată aceleași caracteristici, ca și în cazul mediei realizată pe județ.

Tabelul 9 – Efectivele de animale din exploatațiile agricole familiale studiate (2002)

Nr. crt.	Zona naturală	Comuna	Efectivele de animale	Dimensiunea exploatațiilor			
				0,1-3,0	3,1-5,0	5,1-7,0	7,0-10,0
1.	Colinele Tutovei	Priponești	Taurine	1	3	4	5
			d.c.vaci	1	1	2	2
			Ovine	3	4	10	8
			Porcine	1	2	3	3
			Cabaline	-	-	-	1
2.	Câmpia Covurlui	Cuca	Taurine	1	3	3	5
			d.c.vaci	1	1	1	2
			Ovine	2	4	8	7
			Porcine	1	1	2	3
			Cabaline	-	1	2	-
3.	Dealurile Covurlui	Smulți	Taurine	2	2	4	4
			d.c.vaci	1	1	1	2
			Ovine	3	-	10	20
			Porcine	2	2	3	3
			Cabaline	1	1	1	2
4.	Câmpia Șiretului	Branștea	Taurine	1	2	3	4
			d.c.vaci	1	1	1	1
			Ovine	4	6	8	15
			Porcine	2	2	2	3
			Cabaline	-	-	1	1
5.	Câmpia Tecuci	Nicorești	Taurine	1	2	3	4
			d.c.vaci	1	1	1	2
			Ovine	2	6	20	25
			Porcine	1	2	2	3
			Cabaline	-	1	2	1

Calculând densitatea animalelor se constată că ele variază între 0,5 UVM la 1 ha APF, în exploatațiile de 1-3 ha și 076 UVM, în exploatațiile din grupa 7-10 ha, ceea ce arată că gradul de zootehnicizare a acestor unități agricole se află sub posibilități.

2. Producții medii și totale în exploatațiile familiale (județul Galați)

În județul Galați, indiferent de tipul exploatației, s-au obținut producții medii, la unitatea de suprafață, sub potențialul solurilor. Mai mult, producțiile (în ultimii ani) sunt cu 30% mai reduse, față de cele realizate în perioada cooperativizării. Producțiile medii, obținute în exploatațiile familiale, în raport cu cele înregistrate la nivelul județului (tabelul 10), confirmă neajunsurile semnalate și faptul că ele se datorează lipsei de capital în aceste unități agricole.

Tabelul 10 – Producția medie la ha la principalele culturi din exploatațiile familiale

Specificare	1998	2000	2002
Grâu-secară – total județ	2742	1799	2641
Expl.Familiale	2390	1445	2510
Expl.familiale - % față de media pe județ	87,16	80,32	95,03
Porumb boabe – total județ	3787	1467	1829
Expl.Familiale	3769	1396	1772
Expl.familiale - % față de media pe județ	99,52	95,16	96,88
Mazăre boabe – total județ	2421	1484	1681
Expl.Familiale	1692	400	1650
Expl.familiale - % față de media pe județ	69,89	26,95	98,16
Fasole boabe – total județ	1081	370	1057
Expl.Familiale	1097	349	1058
Expl.familiale - % față de media pe județ	101,48	94,32	100,09
Floarea soarelui – total județ	1388	872	821
Expl.Familiale	1309	816	757
Expl.familiale - % față de media pe județ	94,31	93,5	92,20
Sfeclă zahăr – total județ	25082	12114	7450
Expl.Familiale	25942	11613	5794
Expl.familiale - % față de media pe județ	103,43	95,86	77,47
Cartofi – total județ	11630	7496	10111
Expl.Familiale	11419	7250	10059
Procente față de media pe județ	98,20	96,72	99,50

În cele ce urmează prezentăm producțiile medii, realizate la unitatea de suprafață, din cele cinci localități care alcătuiesc eșantionul nostru (tabelul 11).

Tabelul 11 - Producții medii în localitățile în care sunt amplasate exploatațiile cercetate (2002)

Nr. crt.	Comuna	Grâu	Porumb	Floarea soarelui	Fasole	Cartofi
1.	Priponești	2264	3770	1130	877	8900
2.	Nicorești	2654	3060	1200	700	11700
3.	Cuca	2447	2700	1013	866	9700
4.	Smulți	1626	1940	535	700	9500
5.	Braniștea	2531	2018	993	672	7500

Sursa: Direcția pentru Agricultură și Alimentație Galați

Proprietarii de terenuri reușesc doar în parte să aplice tehnologiile pe care le reclamă culturile respective. Pentru a cunoaște și părerile proprietarilor, în legătură cu factorii ce influențează nivelul scăzut al producțiilor, am întreprins o anchetă în 10 comune pe un eșantion de o sută de subiecți. Această anchetă, realizată pe tema: „Care sunt cauzele ce au condus la diminuarea recoltelor, după revoluție ?” a evidențiat mai multe vicii ale tehnologiei curente (tabelul 12).

Tabelul 12 – Subiecții participanți la anchetă

Nr. crt.	Comuna	Unitatea de relief	Numărul subiecților		
			bărbați	femei	total
1	Priponești	Colinele Tutovei	7	3	10
2	Nicorești	Câmpia Covurluiului	8	2	10
3	Cuca	Câmpia Covurluiului	9	1	10
4	Smulți	Dealurile Covurluiului	8	2	10
5	Bălăbănești	Dealurile Covurluiului	9	1	10
6	Oancea	Câmpia Covurluiului	6	4	10
7	Tulucești	Câmpia Covurluiului	9	1	10
8	Sl.Conachi	Câmpia Covurluiului	8	2	10
9	Braniștea	Câmpia Siretului	10	-	10
10	Liești	Câmpia Tecuciului	9	1	10
TOTAL GENERAL			83	17	100

Întrebarea lansată a generat mai multe răspunsuri, dintre acestea amintim: 1) calitatea precară a arăturilor, în proporție de peste 35% (după cele afirmate de subiecți), cu plugurile cu tranșione animală; 2) nerespectarea momentului optim pentru arături, motiv pentru care apa din sol nu a fost asigurată; 3) nefolosirea, decât în parte, a grapelor cu discuri cu colți reglabili sau stelate (după caz); 4) neaplicarea, decât pe suprafețe foarte reduse (8-10%), a îngrășămintelor chimice, la arătura de bază; 5) neutilizarea în cantitățile necesare a îngrășămintelor naturale; 6) neerbicidarea culturilor, neaplicarea la timp a prașilelor și lipsa unor măsuri elementare de igienă culturală, în plantațiile viticole și în livezi; 7) absența tractoarelor, imposibilitatea de închiriere a acestora, din lipsă de capital, ca și imposibilitatea de a utiliza, în fiecare an – și pentru fiecare cultură -, semințe selecționate; 8) situarea a peste 50% din exploatațiile agricole familiale într-un adevărat pol al secetei, ca și neirigarea, decât în proporție de 20-25% din suprafețele însămânțate. Înlăturarea acestor neajunsuri nu se va putea realiza decât prin crearea unor exploatații agricole mari, capabile să folosească eficient tehnica și tehnologiile moderne. Exemple care să ilustreze avantajele asocierii se găsesc în fiecare localitate. În acest sens, prezentăm un exemplu din comuna Tulucești, județul Galați (tabelul 13).

Tabelul 13 - Producții medii obținute în Comuna Tulucești în anul 2002

Specificare		Grâu	Porumb	Floarea soarelui	Cartofi
Asociații familiale		1800	3000	950	10150
Exploatații familiale	1-3 hectare	1435	2750	875	9725
	3-5 hectare	1612	2900	960	9815
	5-7 hectare	1700	2875	1369	10120
	7-10 hectar	1650	2950	1136	9893
Societate agricolă		3200	5000	2000	12000

Tabelul 13 pledează pentru gruparea și exploatarea pământului în unități semnificative, pentru a se putea aplica tehnologii moderne; într-un cuvânt, o exploatare rațională a solului.

Analizând cifrele expuse în tabelul 14 observăm că producțiile de lapte, la specia taurine, sunt bune, în comparație cu materialul biologic (de slabă calitate) existent în exploatațile familiale. Aceste producții se explică prin îngrijirea bună, responsabilă, aplicată exemplarelor în toate fazele fiziologice.

Tabelul 14 - Producția medie pe un animal furajat (în anii 1999, 2001, 2002)

Specificare	1999	2001	2002
Lapte de vacă (litri)	3132	3250	3013
Exploatații familiale	3102	3225	2979
Lapte de oaie (litri)	37	36	37
Exploatații familiale	39	38	37
Lână(kg)	3,08	3,02	2,91
Exploatații familiale	2,99	2,96	2,90
Ouă (buc)	167	166	172
Exploatații familiale	164	168	172

Sursa: Direcția de Statistică a județului Galați

3. Producții realizate pe o exploatare medie studiată

Întrucât exploatațile studiate dispun de aproximativ aceeași forță de muncă, sub aspectul cantității, rezultă că, pe măsură ce crește suprafața unității agricole, aria ce revine unei persoane se mărește. Înseamnă ca efortul depus de membrii exploatației crește odată cu dimensiunea, acoperind cerințele de lucrări agricole. Potrivit subiecților anchetei noastre, cu cât suprafața unei exploatații este mai mare, cu atât gradul de mecanizare crește, proporțional cu marja de profit obținută de beneficiar; deci, cu puterea de finanțare a lucrărilor mecanizate. Acest fapt explică (tabelul 15), creșterea producțiilor medii odată cu mărirea suprafețelor cultivate, datorită influenței gradului de mecanizare.

Tabelul 15 - Producții medii vegetale în exploatațile familiale de mărimi diferite

Nr. crt.	Cultura	Grupa de mărirea exploatațiilor:			
		1,0-3,0 ha	3,0-5,0 ha	5,0-7,0 ha	7,0-10,0 ha
1.	Grâu	2223	2305	2281	2295
2.	Porumb	1960	2007	2300	2329
3.	Fl. soarelui	1067	1100	1150	1166
4.	Cartofi	4300	6020	8300	10000
5.	Legume	26100	27600	28310	28790
6.	Tutun	896	983	931	1100

Analizând tabelul 15 rezultă că producțiile medii sunt specifice județului și totodată, unei agriculturi imperfecte din punct de vedere tehnologic.

Raportând aceste producții medii la suprafețele reale, cultivate de o exploatare medie, rezultă producțiile totale, care sunt diferențiate, de la o grupă la alta de mărime, dar și din alte cauze (calitatea lucrărilor agrotehnice, valoarea culturală a materialului de însămânțare și plantare, neaplicarea unor lucrări de fertilizare naturală etc.).

În tabelul 16, se evidențiază corelația, care există între producția medie și suprafața cultivată, raportată pe un membru de familie, în anul 2002.

Tabelul 16 – Corelația dintre producția medie și suprafața cultivată pe un membru de familie în 2002

Nr. crt.	Comuna	Grupa de membri	Membrii familiei	ha/persoană		Producția de porumb (kg/ha)
				arabil	cultivat	
1	Cuca	3-5 ha	4	1,03	0,50	2320
2	Smulți	3-5 ha	3	1,38	0,53	2190
3	Cuca	5-7 ha	4	1,52	0,62	2400
4	Smulți	5-7 ha	4	1,02	0,56	2500
5	Braniștea	1-3 ha	3	0,50	0,35	2520
6	Braniștea	3-5 ha	3	1,38	0,75	2450
7	Braniștea	5-7 ha	3	2,02	0,98	2450
8	Braniștea	7-10 ha	3	2,86	1,17	2560

Analizând patru exploatații familiale, diferite ca suprafață agricolă, dar situate în aceeași localitate, rezultă că pe măsură ce suprafața pe membru de familie crește, producția obținută este mai mare. Explicația rezidă în aceea că exploatațiile cu suprafețe mai importante dispun de o bază financiară mai puternică, ceea ce justifică realizarea, în condiții mai bune, a lucrărilor din tehnologia stabilită. Cât privește creșterea animalelor,

aceasta se realizează mai mult pentru acoperirea nevoilor familiale și, firește, mai puțin pentru ca produsele obținute să fie valorificate pe piață.

4. Cantitățile de produse reținute pentru consumul propriu

Din cantitățile totale de produse, o parte a fost reținută pentru consumul intern, iar prisosul – unde a existat – s-a valorificat la piața liberă, dar și în baza unor contracte, încheiate cu unități de industrializare a laptelui și a cărnii. În ce privește cantitățile reținute, pentru consumul intern, precizăm că, pentru un membru al unității, s-a reținut aceeași cantitate de produse (vegetale și animale), indiferent de vârsta reală a acestuia, fiind vorba de un consum mediu pe unitatea respectivă.

Tabelul 17 - Cantități de produse destinate consumului propriu (media pe județul Galați în 2002)

Nr. crt.	Produsul		Tipul exploatației familiale (ha agricol)				Consum fiziologic
			1,0-3,0 ha	3,0-5,0 ha	5,0-7,0 ha	7,0-10,0 ha	
1.	Grâu	Total kg	478	1587	1705	2051	
		kg/pers.	126	410	316	366	110
2.	Porumb	Total/kg	1234	1980	2313	2870	
		kg/pers.	318	423	428	512	130
3.	Legume	Total kg	227	323	468	363	
		kg/pers.	60	70	84	65	165
4.	Cartofi	Total kg	230	388	326	359	
		kg/pers.	60	84	60	64	80
5.	Carne	Total kg	122	135	120	151	
		kg/pers.	32	29	22	27	75
6.	Lapte	Total kg	391	465	680	1044	
		kg/pers.	103	101	126	186	180
7.	Ouă	Total kg.	502	653	653	731	
		kg/pers.	132	142	121	130	280

Sursa: Direcția de Statistică a Județului Galați

Observăm (tabelul 17) că, în raport cu consumul fiziologic, cantitățile reținute, pentru necesarul propriu, se găsesc cu mult sub nivelul stării de normalitate, cu excepția grâului și porumbului, la care s-au adăugat și cantitățile destinate furajării. Indiscutabil, datele din tabel înfățișează tabloul coerent al degradării situației economice la sate.

5. Cantitățile de produse valorificate de o exploatație din producție proprie (2002)

Membrii exploatațiilor agricole familiale, datorită producțiilor slabe, pe care le obțin, sunt nevoiți să rețină, pentru consumul propriu, cantități mai reduse, pentru a crea disponibilități, care, valorificate să acopere cheltuielile efectuate. În tabelul 18, prezentăm modul în care țăranul din cele patru grupe de exploatații familiale își împarte producția realizată, potrivit urgențelor sale.

Tabelul 18 - Cantitățile de produse valorificate de o exploatație familială în medie pe județ (în 2002)

Grupa de mărime	Cantitatea	Grâu	Porumb	Fl. soarelui	Cartofi	Legume	Tutun
1,0-3,0 ha	Totală	889	1960	213	430	520	3
	Reținută	478	1234	-	230	227	-
	Vândută	411	726	213	200	293	3
3,0-5,0 ha	Totală	2305	3680	660	2829	7452	197
	Reținută	1587	1968	-	388	323	-
	Vândută	718	1712	660	2441	7129	197
5,0-7,0 ha	Totală	1421	5750	997	4648	18023	30
	Reținută	1705	2313	-	326	1468	-
	Vândută	1716	3437	997	4322	11555	30
7,0-10,0 ha	Totală	5278	7703	1458	10000	17274	550
	Reținută	2051	2870	-	359	363	-
	Vândută	3227	4833	1458	9641	16961	550

6. Veniturile realizate în exploatațiile familiale

Într-o exploatație familială (tabelul 19), cea mai mare parte a veniturilor provine din activitatea de producție agricolă (44,9-52,4% din total venituri), urmată de prestările de servicii în proporții de 14,1% în unitățile cu suprafețe mai mari de teren, și de 20,3% în unitățile cu pământ mai puțin, ceea ce demonstrează că membrii celor din urmă, neavând cum să-și câștige banul, lucrează în alte exploatații familiale.

Tabelul 19 - Veniturile obținute de o exploatație familială în medie pe județ și pe grupe de mărime (2002)

Specificare	1,0-3,0 ha		3,0-5,0 ha		5,0-7,0 ha		7,0-10,0 ha	
	mii lei	% din total venit	mii lei	% din total venit	mii lei	% din total venit	mii lei	% din total venit
Venit, prod.veget.	9059	41,4	20478	52,9	31853	58,2	40177	56,6
Venit.prod.anim.	9686	33,3	11175	28,9	12959	24,0	18371	25,9
Total activ.agr.	18745	44,9	31653	46,2	44812	50,0	58548	52,4
Venit.prest.serv.	6900	20,3	7800	13,2	7340	13,6	12000	14,1
Alte venit.(inclusiv pensii)	1456	5,0	1934	5,0	2308	4,2	2456	3,4
Total venituri	26101	100,0	41387	100,0	54040	100,0	73004	100,0

Venit, din activități agricole/ha	10413	-	7645	-	7277	-	6730	-
Venit total/ha	14500	-	9997	-	8859	-	8391	-
Venit total/lună	2175	-	3448	-	4503	-	6083	-
Venit total/lună/ persoană	808	-	1075	-	1126	-	1479	-

Prin urmare, în timp ce producția agricolă totală crește, pe măsură ce crește suprafața de teren – și odată cu ea și veniturile – în sectorul prestărilor de servicii, volumul acestora (și, implicit, veniturile rezultate) scade în raport cu mărimea exploatației, ceea ce demonstrează că unitățile mari au posibilități de extindere a mecanizării, apelând mai puțin la forța de muncă străină.

În categoria „alte venituri” au fost incluse toate sumele provenite din salarii, pensii, alocații pentru copii și valoarea subvențiilor acordate de stat.

Analizând datele tabelului 19, rezultă că, atât veniturile pe un hectar teren agricol, cât și cele raportate la o persoană, sunt destul de mici, față de nevoile celor care trăiesc în mediul rural. Este de observat că veniturile totale, obținute de o exploatație familială de „7,0-10,0 ha”, la unitatea de suprafață, sunt mai mici (cu peste 50%), față de cele obținute de o exploatație din prima grupă („1,0-3,0 ha”). În același timp, veniturile/persoană, totale, cresc tot cu circa 50% în exploatațiile cu 7,0-10,0 ha, comparativ cu situația aceluiași venituri, realizate în exploatațiile de 1,0-3,0 ha. Aceasta se explică prin faptul că o exploatație cu teren mai mult are nevoie de un consum mai mare de forță de muncă, care nu poate fi acoperit de membrii familiei respective. În cadrul veniturilor din activitatea de producție agricolă, cea mai mare pondere o dețin veniturile care provin din producția vegetală (41-57% din totalul veniturilor exploatației). În schimb, veniturile provenite din creșterea animalelor, ca pondere în totalul veniturilor, scade cu 33-26%. Referitor la veniturile provenite din creșterea animalelor, acestea reprezintă 24-33% din totalul veniturilor obținute în medie de o exploatație familială din județul Galați. Cât privește contribuția fiecărei specii de animale, la obținerea veniturilor, se constată că primul loc îl dețin taurinele, cu 31-54% din veniturile producției animale (tabelul 20).

Tabelul 20 - Venituri din producția animală pe specii și grupe de exploatații familiale

Grupe de mărime (ha)	Taurine	Porcine	Ovine	Păsări	Total	Venituri totale din creșterea animalelor (% din venituri pe exploatație)
1,0-3,0	40,1	27,8	7,9	24,2	100,0	33,3
3,0-5,0	31,2	24,1	15,3	29,4	100,0	28,9
5,0-7,0	49,4	20,6	9,8	22,6	100,0	24,0
7,0-10,0	54,2	17,4	7,4	21,0	100,0	25,9

Aceasta este situația generală a veniturilor realizate în exploatațiile agricole familiale (în medie pe grupe de mărime și pe total județ); dar, aspecte interesante se desprind și din analiza exploatațiilor situate în comunele din eșantionul stabilit. (tabelul 21).

Dacă în medie o exploatație agricolă din grupa 1-3 ha pe județ obține un venit total de 26101 mii lei, din care 18745 mii lei din producția vegetală, în unitățile luate în studiu s-au obținut 34563 mii lei (cu 30% peste media pe județ) din care 14517 mii lei din producția agricolă (21% sub media pe județ). În grupa 7-10 ha, veniturile medii totale obținute de o exploatație din eșantion au fost de 95917 mii lei (cu 31,4% mai mare decât media pe județ), din care 49361 mii lei din producția vegetală (cu 22,8% mai mare decât media pe județ), precum în tabelul 21.

Tabelul 21 – Veniturile realizate în exploatațiile familiale cercetate

Nr. crt	Zona naturală	Comuna	Sursa veniturilor	Dimensiunea exploatațiilor (ha)			
				0,1-3,0	3,1-5,0	5,1-7,0	7,0-10,0
1.	Colinele Tutovei	Priponești	Prod. vegetală	18136	22436	30625	44782
			Prod. animală	17711	18931	26375	34476
			Alte venituri	9113	8518	9713	10725
			Total	44960	49881	66713	89983
			Venit/ha	15714	10285	10263	10110
2.	Câmpia Covurlui	Cuca	Prod. vegetală	14787	19316	21021	36213
			Prod. animală	9887	13564	19985	34186
			Alte venituri	5732	7015	8711	8913
			Total	29987	39895	49717	79312
			Venit/ha	16659	10229	8356	10532
3.	Dealurile Covurlui	Smulti	Prod. vegetală	3429	11118	25853	49979
			Prod. animală	3323	10809	15559	39897
			Alte venituri	2410	7833	5894	10102
			Total	9154	29753	46706	99978
			Venit/ha	8718	6087	7298	9998
4.	Câmpia Șiretului	Branîștea	Prod. vegetală	18312	18725	40504	56021
			Prod. animală	10142	13007	31713	38958
			Alte venituri	8329	8139	8791	19021
			Total	36793	39871	81008	114000
			Venit/ha	13528	10074	11572	11005
5.	Câmpia Tecuci	Nicorești	Prod. vegetală	19931	31011	39719	59813
			Prod. animală	17676	23112	29939	36787
			Alte venituri	13713	9810	9979	9712

	Total	51320	53933	79637	106312
	Venit/ha	17106	10480	13052	10904

Identic, se prezintă situația și în cadrul celorlalte grupe de mărime, cu excepția exploatațiilor din comuna Smulți, care se situează sub nivelul mediei pe județ. În ceea ce privește ponderea surselor de venituri și veniturilor ce revin pe un hectar sunt prezentate în tabelul 22.

Tabelul 22 – Ponderea surselor de venituri și venituri la ha agricol

Comuna	Specificare	1-3 ha		3-5 ha		5-7 ha		7-10 ha	
		% din total	mii lei pe ha	% din total	mii lei pe ha	% din total	mii lei pe ha	% din total	mii lei pe ha
Priponești	Prod. vegetală	40,3	6477	44,9	4626	45,9	4711	49,7	5032
	Prod. animală	39,4	6325	37,4	3903	39,5	4058	38,3	3.873
	Alte venituri	20,3	3254	17,2	1755	14,6	1494	12,0	1205
	Total venituri	100,0	16057	100,0	10284	100,0	10263	100,0	0110
Cuca	Prod. vegetală	49,3	10992	48,4	4953	42,3	3533	45,6	3752
	Prod. animală	33,0	5493	34,0	3478	40,2	3354	43,1	3542
	Alte venituri	17,7	174	17,6	1748	17,5	1464	11,3	920
	Total venituri	100,0	16654	100,0	10229	100,0	8356	100,0	8219
Smulți	Prod. vegetală	37,4	3258	37,4	3421	55,3	4040	50,0	4998
	Prod. animală	36,3	3165	36,3	3323	33,3	2431	39,9	3989
	Alte venituri	26,3	2335	26,3	2911	11,4	827	10,1	1010
	Total venituri	100,0	8718	100,0	9155	100,0	7248	100,0	9997
Braniștea	Prod. vegetală	49,8	7792	47,0	4049	50,0	5786	49,1	5928
	Prod. animală	27,6	4316	32,6	2828	39,1	4530	40,1	4123
	Alte venituri	22,6	3543	20,4	1138	10,9	1257	10,8	2012
	Total venituri	100,0	15656	100,0	8105	100,0	11573	100,0	2063
Nicorești	Prod. vegetală	38,8	6644	48,5	6265	49,9	6511	56,3	6135
	Prod. animală	34,4	5892	36,1	4669	37,6	4908	34,6	3773
	Alte venituri	24,8	4571	15,4	1982	12,5	1636	9,1	996
	Total venituri	100,0	17107	100,0	12916	100,0	13055	100,0	0904

Nivelul veniturilor din producția vegetală depinde de profilul de producție al exploatațiilor de existență și gradul de dezvoltare a unor ramuri intensive (vii, legume, pomi etc.). Din acest punct de vedere comparația între comuna Smulți, cu profilul cerealiier și comuna Nicorești (cu profilul cereale-struguri) este edificatoare. Privind datele din tabelul 21 se poate observa că veniturile totale înregistrează creșteri, concomitent cu majorarea dimensiunii exploatației. Creșterea este aparentă, pentru că, raportată la 1 ha agricol, se menține aproximativ la același nivel în grupele 3-5 ha (tabelul 23).

Tabelul 23 – Variația veniturilor totale (mii lei – 2002)

Comuna	Specificare	Grupa de mărime			
		1,0-3,0 ha	3,0-5,0 ha	5,0-7,0 ha	7,0-10,0 ha
Priponești	Venit total / ha	15714	10285	10263	20110
	Venit total / lună	3746	4156	5559	7498
	Venit total / pers.,ha	1873	1385	1853	1874
Cuca	Venit total / ha	16059	10229	8356	10532
	Venit total / lună	2491	3325	4143	6609
	Venit total / pers.,ha	1249	1108	1381	1652
Smulți	Venit total / ha	10608	6087	7248	9998
	Venit total / lună	762	1648	3892	8331
	Venit total / pers.,ha	381	549	1297	2082
Braniștea	Venit total / ha	13528	10074	10921	11005
	Venit total / lună	3065	4156	6378	8667
	Venit total / pers.,ha	1532	1385	2126	2166
Nicorești	Venit total / ha	17106	10480	13052	10904
	Venit total / lună	426	4494	6636	8859
	Venit total / pers.,ha	2134	1498	22112	2215

7. Cheltuielile în exploatațiile agricole familiale

Cercetând cheltuielile, în cadrul analizei rentabilității, ajungem la concluzia că, în timp ce dimensiunea exploatației crește (de la 1-3 ha până la 10 ha), cresc și cheltuielile ce revin, în medie, unei exploatații familiale (tabelul 24).

Tabelul 24 - Structura cheltuielilor din exploatațiile agricole familiale (media pe județ) 2002

SPECIFICARE	Grupa de mărime:				
	1,0-3,0 ha	3,0-5,0 ha	5,0-7,0 ha	7,0-10,0 ha	
Cheltuieli totale	mii lei/exploatație	18874	29554	43834	57439
	mii lei/ha agricol	10487	7435	7013	6602
	mii lei/persoană	6570	7124	7959	10713
Cheltuieli ptr.	mii lei/exploatație	6140	12532	24109	34439

producția agricolă vegetală	mii lei/ha agricol	5156	4367	4534	3958
	mii lei/persoană	1943	2972	4014	6263
	% din total cheltuieli	31	40	55	60
Cheltuieli ptr. producția animală	mii lei/exploatație	5291	7026	7227	9892
	mii lei/ha agricol	4032	2313	2363	1525
	mii lei/persoană	1223	2031	2101	2202
	% din total cheltuieli	22	23	16	21
Cheltuieli ptr. consum alimentar	mii lei/exploatație	4843	6196	6393	9253
	mii lei/ha agricol	4938	2783	1295	1974
	mii lei/persoană	1765	1835	1978	1063
	% din total cheltuieli	29	25	17	16
Cheltuieli ptr. consum nealimentar	mii lei/exploatație	2600	3825	4103	4989
	mii lei/ha agricol	1948	1116	1657	56
	mii lei/persoană	865	845	753	875
	% din total cheltuieli	19	12	11	9
Total cheltuieli de consum	% din total cheltuieli	47	37	27	17
Total cheltuieli pt. activ. prod.	% din total cheltuieli	53	63	73	84

Totodată, datele înscrise (tabelul 24) demonstrează că, pe măsură ce dimensiunea exploatației crește, cheltuielile totale ale unității, raportate la unitatea de suprafață (teren agricol), scad. În comparație cu grupa de mărime 1,0-3,0 ha, în ultima grupă (7,0-10,0), cheltuielile totale ce revin la 1 ha sunt mai mici, deși structura de cheltuieli este asemănătoare. Un fapt pozitiv care, pledează pentru creșterea dimensiunii exploatației agricole familiale.

În cadrul cheltuielilor pentru activitățile de producție, primul loc îl dețin cele destinate producției vegetale, ponderea lor fiind de 31% în cadrul grupei 1,0-3,0 ha, și de aproape 60% în cadrul grupei 7,0-10,0 ha (din totalul cheltuielilor pentru producția agricolă a exploatației). Desigur, cheltuielile pentru producția animală sunt mai reduse, ceea ce denotă o slabă preocupare pentru dezvoltarea efectivelor.

În privința cheltuielilor, pentru producția vegetală, menționăm că ele sunt influențate de profilul de producție al exploatației (tabelul 25). Astfel, exploatațiile care dețin suprafețe mari, la legume, înregistrează și un volum mai mare de cheltuieli, atât pe unitate, cât și la hectarul agricol.

Tabelul 25 – Cheltuieli pentru producția vegetală în raport cu profilul și mărimea exploatației (2002)

Nr.crt.	Exploatația	Grupa de mărime (ha)	Total mii lei	Hectare (agricol)	Mii lei pe ha. agricol	Profilul
1	Smulți	5,0-7,0	17484	5,50	4373	cereale
		7,0-10,0	27583	8,02	5923	cereale
2	Liești	5,0-7,0	23326	5,03	4304	legume
		7,0-10,0	31123	7,05	6300	legume
3	Nicoarești	5,0-7,0	40134	6,00	6825	vie
		7,0-10,0	55043	7,47	7913	vie

Comparativ cu exploatațiile profilate pe cereale (Smulți), unitățile cu profil viticol cheltuiesc dublu, pe hectar, iar exploatațiile legumicole cu 38-65% mai mult, în funcție de speciile cultivate. De asemenea, din totalul cheltuielilor rezultate (în medie pe o exploatație), 16-47% sunt incluse în cheltuielile de consum. Dar ponderea acestor cheltuieli este în scădere, pe măsura creșterii dimensiunii exploatației (tabelul 25). Însă, cea mai importantă pondere o dețin cheltuielile pentru consumul alimentar (din totalul cheltuielilor de consum). Această situație corespunde, potrivit normelor internaționale, unui nivel de trai mai mult decât modest.

Principala sursă de formare a consumului alimentar, în familiile de țărani (din gospodăriile cercetate) o reprezintă producția proprie, care reprezintă 83% din cheltuielile cu alimentația (tabelul 26).

Tabelul 26 - Cheltuieli pentru consumul alimentar (media pe județul Galați) - 2002

Nr. crt.	Specificare		Grupa de mărime			
			1-3 ha	3-5 ha	5-7 ha	7-10 ha
1.	Cheltuieli totale pt. consumul alimentar	miilei/expl.	4843	6195	6396	9253
		miilei/pers.	1210	1549	1399	2313
1.1.	din care: - produse agricole	miilei/expl.	1780	2298	2291	2596
		miilei/pers.	467	605	430	468
1.2.	- produse animale	miilei/expl.	2240	3699	3699	4150
		miilei/pers.	747	707	685	735
1.3.	- produse industriale	miilei/expl.	931	1209	1300	1371
		miilei/pers.	245	270	230	235

Din totalul cheltuielilor, destinate consumului alimentar, 17% reprezintă cheltuielile pentru procurarea produselor industriale comestibile (zahăr, ulei, produse conservate). În structura cheltuielilor totale, cheltuielile pentru consumul nealimentar reprezintă 8-18%, ponderea cea mai mare fiind în exploatațiile familiale de 1,0-3,0

ha. În totalul cheltuielilor de consum, cele destinate consumului nealimentar dețin 31-33% (tabelul 27), ceea ce înseamnă destul de mult.

Tabelul 27 - Cheltuieli pentru consumul nealimentar (media pe județul Galați) – 2002

Specificare	1,0-3,0 ha		3,0-5,0 ha		5,0-7,0 ha		7,0-10,0 ha	
	Pe o expl.	Pe o pers.	Pe o expl.	Pe o pers.	Pe o expl.	Pe o pers.	Pe o expl.	Pe o pers.
Chelt. de consum	2723	687	2895	622	2978	549	3896	673
Chelt. mărfuri nealim.	2359	3229	2433	563	2601	496	3199	564
Chelt. plata servicii	463	96	392	89	381	81	457	82
Impozite și taxe	567	134	479	109	491	98	581	97
Procurări inventar agricol	196	50	245	49	247	48	285	53
Școlarizare	76	17	143	28	101	21	181	32
Sănătate	141	35	279	51	379	75	453	84
Total chelt.cons.nealimentar	3802	885	3971	889	4200	819	4956	912

În cadrul cheltuielilor nealimentare, o pondere însemnată o dețin cheltuielile pentru procurarea mărfurilor industriale, nealimentare (îmbrăcăminte, încălțăminte, combustibil, etc), care reprezintă o pondere de 62%. Pe următorul loc, în cadrul consumului nealimentar, se situează impozitele și taxele ce ocupă 12-15%, în cadrul acestui tip de consum, ca expresie a politicii financiare a guvernului. În scopul punerii în evidență a cheltuielilor de producție, care se efectuează în exploatațile țărănești, de tip familial este necesar să vedem cum se corelează acestea cu veniturile înregistrate. Recurgem la indicatorul cheltuieli la 1000 lei venituri (tabelul 28).

Tabelul 28 – Cheltuieli la 1000 lei venituri (media pe județul Galați) – 2002

Nr. crt.	Specificare	Grupa de mărime			
		1,0-3,0 ha	3,0-5,0 ha	5,0-7,0 ha	7,0-10,0 ha
1	Media pe o exploatație	679	723	780	769
2	din care: - în prod.vegetală	538	611	766	857
3	- în prod.animală	505	628	631	647
4	Cultura grâului - Braniștea	710	678	709	719
	- Cuca	803	701	634	706
	- Priponești	679	733	689	745
5	Cultura porumbului - Braniștea	705	630	623	706
	- Cuca	809	667	714	734
	- Priponești	696	625	600	711

Tabelul evidențiază nivelul scăzut al acestui indicator și unele oscilații ale nivelurilor atinse. În general, cheltuielile sunt mai reduse la grupa 1,0-3,0 ha. Situația este asemănătoare și la nivelul culturilor. În plus, se observă și influența condițiilor naturale de care dispun localitățile cercetate. Volumul cheltuielilor, la 1000 lei venituri, este mai mare la Cuca, deși gradul de favorabilitate pentru aceste culturi (grâu, porumb), este ceva mai ridicat decât la Priponești. Ne explicăm această situație prin condițiile meteorologice anuale, dar și prin nerespectarea momentelor optime de execuție a însămânțărilor cercetate.

Datele prezentate în tabelul 29 ne permit să apreciem că, în linii mari, cheltuielile din cele cinci unități selectate se încadrează în limitele medii pe județ, cu unele abateri în plus (comuna Priponești la toate grupele, comuna Cuca la grupa 1-3 ha și Nicorești), influențate de zonele naturale și, ca atare, de profilul de producție al exploatației.

Tabelul 29 – Structura cheltuielilor în exploatațiile agricole familiale din comunele cercetate (mii lei) – 2002

Nr. crt.	Zona naturală	Comuna	Cheltuieli pentru:	Dimensiunea exploatațiilor			
				0,1-3,0	3,1-5,0	5,1-7,0	7,0-10,0
1	Colinele Tutovei	Priponești	Prod.vegetală	13815	12532	17431	29311
			Prod.animală	11905	8026	13021	15034
			Consum intern	7566	7021	7496	10242
			Alte cheltuieli	8916	8270	7637	10606
			Total cheltuieli	42202	35849	45585	65193
			Cheltuieli / ha	15072	7392	7013	7325
2	Câmpia Covurlui	Cuca	Prod.vegetală	8881	10773	15956	31781
			Prod.animală	7653	6454	11919	26300
			Consum intern	4864	5646	5013	5105
			Alte cheltuieli	5732	5945	8489	5500
			Total cheltuieli	27130	28827	41377	70687
			Cheltuieli / ha	15072	7335	6955	7342
3	Dealurile Covurlui	Smulți	Prod.vegetală	3236	8397	17163	31122
			Prod.animală	2334	3775	8340	15963
			Consum intern	2126	1296	4370	11875
			Alte cheltuieli	1730	2495	2011	10262
			Total cheltuieli	8977	15963	31884	69222
			Cheltuieli / ha	8549	4912	4981	7287
4	Câmpia Siretului	Braniștea	Prod.vegetală	11595	11886	18772	31122

			Prod.animală	8992	7612	14023	15963
			Consum intern	6350	7844	8073	11261
			Alte cheltuieli	7482	6669	8224	10876
			Total cheltuieli	22419	34011	49092	69222
			Cheltuieli / ha	9966	7394	7013	7325
5	Câmpia Tecuci	Nicorești	Prod.vegetală	11595	12790	16358	30887
			Prod.animală	9992	9191	12220	18059
			Consum intern	6350	9441	7035	19723
			Alte cheltuieli	10183	8183	5479	9919
			Total cheltuieli	35420	43072	52780	69588
			Cheltuieli / ha	15601	8701	8678	7325

Concluziile reieșite din analiza cheltuielilor în medie pe județ sunt valabile și pentru comunele analizate. Dar, considerăm că este necesar să prezentăm și alți indicatori, referitori la cheltuielile pentru comunele cercetate (tabelul 30).

Tabelul 30 – Cheltuielile pentru producția vegetală și la 1000 lei venit (2002)

Comuna	Indicator	Grupa de mărime			
		1,0-3,0 ha	3,0-5,0 ha	5,0-7,0 ha	7,0-10,0 ha
Priponești	Chelt.prod.veg./ha	5593	2724	2857	3641
	Chelt.la 1000 lei venit	961	719	683	724
Cuca	Chelt.prod.veg./ha	5656	2798	2346	3381
	Chelt.la 1000 lei venit	905	723	807	891
Smulți	Chelt.prod.veg./ha	3082	2239	2640	3661
	Chelt.la 1000 lei venit	981	806	831	693
Branștea	Chelt.prod.veg./ha	4375	1569	3103	3328
	Chelt.la 1000 lei venit	609	682	659	665
Nicorești	Chelt.prod.veg./ha	3930	2610	1686	3184
	Chelt.la 1000 lei venit	690	799	537	655

Întrucât structura modelului de folosință a terenurilor și structura culturilor sunt asemănătoare, în cadrul grupelor de dimensiuni ale exploatației, indicatorul cheltuielilor pentru producțiile vegetale, la unitatea de suprafață, înregistrează variații nesemnificative. Variația se constată între grupe, în special la cele cu 1-3 ha și 7-10 ha, unde nivelul indicatorului este mai ridicat. În ceea ce privește al doilea indicator, cheltuielile la 1000 lei venit, apreciem că se situează la un nivel nu tocmai satisfăcător. Nivelul acestui indicator ar putea fi mult mai mare dacă în calculul cheltuielilor s-ar fi inclus și retribuția muncii prestată de membrii familiei. În acest caz, indicatorul ar fi putut arăta chiar pierderi pentru unele exploatații.

8. Rentabilitatea exploatațiilor familiale

Indicatorul principal ce exprimă veniturile unor exploatații, este profitul, acesta rezultând din diferența dintre veniturile și cheltuielile realizate. Datele prezentate în tabelul 31 (în legătură cu veniturile și cheltuielile aferente producției vegetale), indică faptul că toate unitățile obțin un profit, care, în medie pe exploatație, este din ce în ce mai mare, pe măsură ce unitatea crește în suprafață.

Tabelul 31 – Profitul realizat în exploatațiile familiale, pe grupe de mărime, în medie pe județ (mii lei/exploatație-2002)

Nr. crt.	Indicatori	Grupa de mărime			
		1,0-3,0 ha	3,0-5,0 ha	5,0-7,0 ha	7,0-10,0 ha
1.	Venituri totale	26101	41387	54048	73004
	Cheltuieli totale	18874	29554	43834	57439
	Profit-total	7227	11833	10206	15565
	Profit (mii lei/ha)	4015	2858	1673	1789
2.	Venituri din activit. agricolă	18745	31653	44812	58548
	Cheltuieli pentru activități agricole	11731	19558	31336	46331
	Profit	7314	12095	13478	12217
3.	Venituri din producția vegetală	9059	20478	31853	40177
	Cheltuieli pt.producția vegetală	6440	12532	24109	34439
	Profit	2919	7946	7744	5738
4.	Venituri din creșterea animalelor	9686	11175	12959	18371
	Chelt.pt. prod. animală	5291	7026	7227	11892
	Profit	2090	4149	5732	6479

În mod constant crește profitul activităților agricole în cele două domenii cumulate (vegetal și zootehnic), la toate grupele de mărime, ceea ce înseamnă că agricultura, în exploatațiile familiale poate răsplăti efortul depus (tabelul 31). În cazurile cercetate, putem conchide că toate exploatațiile înregistrează profit, judecând după nivelul general al veniturilor și cheltuielilor, realizate din activități agricole și neagricole. Nivelul profitului, la un hectar agricol, confirmă afirmația noastră cu privire la influența dimensiunii asupra rezultatelor într-o exploatație familială.

Asupra nivelului profitului influențează, în mod categoric, veniturile și cheltuielile totale. Sensul, ca și mărimea influenței celor doi factori, se determină folosind *metoda substituției înlănțuite*. Astfel, dacă ne referim

la exploatațiile familiale din prima și ultima grupă de mărime (1-3 ha; 7-10 ha), diferența de profit este de 7902 mii lei în favoarea ultimei (15565 mii lei – 7227 mii lei = 8338 mii lei). În continuare, notăm cu indice 0 datele din grupa 1-3 ha și cu indice 1 pe cele din grupa 7-10 ha, obținând:

1. Influența veniturilor: $(V1-Ch0)-(V0-Ch0)=V1-V0$

2. Influența cheltuielilor: $(V1-Ch1)-(V1-Ch0)=-Ch1+Ch0=Ch0-Ch1$

în care: V1 = venituri totale grupa 7-10 ha; V0 = venituri totale grupa 1-3 ha; Ch1 = cheltuieli totale grupa 7-10 ha; Ch0 = cheltuieli totale grupa 1-3 ha.

Înscriind în relațiile de mai sus datele din tabelul 31, se vor obține: 1) Influența veniturilor: 73004 – 26101 = +46903; 2) Influența cheltuielilor: 18874 – 57439 = -38565. Însușind cele două influențe, se obține: 46903-38565=8338.

Prin urmare, în cazul celor două exploatații, creșterea profitului ultimei grupe față de prima a fost determinată (cu 46903 mii lei) de creșterea veniturilor și redusă, cu 38565 mii lei, prin creșterea cheltuielilor. Aceasta reiese și din faptul că dacă veniturile cresc cu 179%, cheltuielile cresc cu 204%, ceea ce cu siguranță determină reducerea profitului. Analizând rata profitului, în completarea analizei, observăm că exploatațiile din grupa 5-7 ha dețin cea mai mică rată (23%), urmată de unitățile din grupa 7-10 ha și 1-3 ha (tabelul 32).

Tabelul 32 – Rata profitului brut în exploatațiile agricole familiale din județul Galați (%) - 2002

Nr. crt	Specificare	Grupa de mărime			
		1,0-3,0 ha	3,0-5,0 ha	5,0-7,0 ha	7,0-10,0 ha
1	Rata profitului brut în producția vegetală	47	63	32	17
2	Rata profitului brut în producția animală	40	59	79	54
3	Rata profitului net total exploatație	37	40	23	27
4	Rata profitului brut total pe exploatație	43	61	68	46

Datorită creșterii cheltuielilor alimentare și nealimentare, apare o diferență evidentă între profitul brut și profitul net, aceasta ajungând până la 35%, în grupa 5-7 ha. Cea mai mică diferență se observă în exploatațiile mici (grupa 1-3 ha), ca urmare a restrângerii celor două grupe de cheltuieli.

Concluzia? Între rentabilitate și dimensiunea terenului, uneori, nu există o strânsă legătură, aceasta depinzând de cantitatea de producție care, firește, ar putea să fie influențată și de alți factori, nu numai de cei care țin de suprafața (dimensiunea) unității. Oricum, opțiunea strategică, pentru exploatațiile familiale trebuie să-o constituie creșterea dimensiunii proprietății, pentru ca influența capriciilor naturii să fie mai estompată; de aceea trebuie realizate, neapărat, exploatațiile țărănești mijlocii, bazate pe forța de muncă a familiei, în măsură să administreze judicios proprietatea. Arendarea terenurilor agricole, asocierea și formarea agriculturii de grup, cumpărarea de noi suprafețe de pământ arabil, organizarea cooperării rurale în domeniul aprovizionării și comercializării produselor (precum și al creditării și asigurării de risc), asocierea producătorilor agricoli pentru apărarea și susținerea intereselor specifice sunt, firește, principalele forme în care exploatațiile familiale ar putea colabora.

Calculând și analizând situația profitului brut și a celui net, în exploatațiile agricole familiale din comunele luate în studiu, se constată că, la Braniștea și Nicorești, nivelul profitului este mai ridicat decât media pe județ, acesta fiind determinat cu precădere de volumul veniturilor, care, la rândul său, este determinat de producția obținută în ramuri mai intensive, cum sunt viticultura (Nicorești) și legumicultura (Braniștea). În celelalte trei comune, exploatațiile agricole, menținându-se cu precădere la cultura cerealelor, veniturile obținute sunt mai reduse și, ca urmare, și profitul realizat este mai scăzut (tabelele 33 și 34)

Tabelul 33 – Profitul brut obținut în exploatațiile familiale cercetate (2002)

Nr. crt	Zona naturală	Comuna	Categoriile de profit	Dimensiunea exploatațiilor (ha)			
				0,1-3,0	3,1-5,0	5,1-7,0	7,0-10,0
1.	Colinele Tutovei	Priponești	Prod. vegetală	4321	9904	13194	15471
			Prod. animală	5806	10905	13354	19442
			Alte activități	197	248	2217	119
			Total profit	10324	21057	28769	35032
			Profit/ha	3687	4342	4426	3936
2.	Câmpia Covurlui	Cuca	Prod. vegetală	5906	8543	5065	4452
			Prod. animală	1234	402	8066	7886
			Alte activități	-	3783	222	3413
			Total profit	7140	12728	13553	15741
			Profit/ha	3966	3917	1401	3181
3.	Dealurile Covurlui	Smulti	Prod. vegetală	185	3269	8690	18857
			Prod. animală	989	5729	8250	23938
			Alte venituri	680	1883	3887	4602
			Total	1854	10881	20826	47397
			Venit/ha	172	2902	2317	2711

4.	Câmpia Șiretului	Braniștea	Prod. vegetală	6717	6839	21732	24899
			Prod. animală	1150	5395	17690	20995
			Alte venituri	1979	1470	567	8145
			Total	15374	15860	27356	54778
			Venit/ha	6460	2680	3908	3680
5.	Câmpia Tecuci	Nicoresți	Prod. vegetală	8336	18221	23361	41754
			Prod. animală	7682	13921	17719	17063
			Alte venituri	3550	1627	4500	207
			Total	19550	33269	45580	5924
			Venit/ha	1505	6822	6039	6131

Diferența dintre profitul brut și cel net (tabelul 34) variază de la o comună la alta, iar în cadrul acestora, de la o grupă de mărime la alta. Astfel, în comuna Priponești diferența variază de la 7025 mii lei, în grupa 1-3 ha, la 10342 mii lei în grupa 7-10 ha.

Tabelul 34 – Profitul net realizat în exploatațile cercetate (2002)

Comuna	Specificare	1 -3 ha	3 - 5 ha	5 -7 ha	70 ha
Priponești	Profit total	1758	14032	21128	24740
	Profit/ha	1642	28087	3250	2785
Cuca	Profit total	2851	11068	8340	8625
	Profit/ha	1587	2894	2401	3140
Smulți	Profit total	177	3821	14822	30756
	Profit/ha	169	1175	2317	2711
Braniștea	Profit total	14364	15860	27351	34771
	Profit/ha	35062	2680	2808	3680
Nicoresți	Profit total	15900	10853	26857	36724
	Profit/ha	1505	1779	4424	3579

În comuna Nicoresți, aceste diferențe variază între 18723 mii lei în grupa 3-5 ha și 22416 mii lei în grupa 1-3 ha. Diferențe mult mai pregnante se constată în comuna Smulți, acestea variind de la 1677 mii lei, în grupa 1-3 ha, la 16641 mii lei în grupa 7-10 ha. Factorii de categoria I, care determină aceste diferențe sunt veniturile și cheltuielile. Aplicând procedeul substituției înlănțuite se poate constata cu cât influențează acești factori, indicându-ne asupra căruia dintre ei trebuie să se acționeze cu prioritate (tabelul 35).

Tabelul 35 – Influența veniturilor și a cheltuielilor asupra diferenței profitului brut între grupa de mărime 1-3 și 7-10 ha (mii lei) – 2002

Comuna	Diferența de profit (mii lei)	Din care: datorită influenței	
		veniturilor	cheltuielilor
Cuca	8601	+49325	-40724
Priponești	24708	+45028	-10320
Braniștea	39404	+67207	-27803
Nicoresți	39474	+54992	-15518
Smulți	45543	+90816	-45343

Cifrele demonstrează că, în toate exploatațile familiale, factorul care determină diminuarea profitului îl constituie cheltuielile. Dacă veniturile realizate au dus la creșterea profitului cu 45000 mii lei – 90856 mii lei, cheltuielile au diminuat acest efect pozitiv cu 10320 mii lei – 45343 mii lei. Faptul reiese și din diferența dintre ritmul creșterii veniturilor și a cheltuielilor între cele două grupe de mărime. Așa se întâmplă în comuna Cuca, unde veniturile totale cresc, de la grupa 1-3 ha la grupa 7-10 ha, de aproape 3 ori, iar cheltuielile cresc, la rândul lor, de peste 2,5 ori. Desigur, asupra veniturilor, o influență au avut-o suprafața cultivată, producția medie obținută, prețurile de valorificare a produselor și structura culturilor. Numai ținând cont de acești factori, se poate explica variația mai mare a veniturilor raportate la hectar, între comune, la grupa 1-3 ha, care este de 8718 mii lei la Smulți și 17106 mii lei la Nicoresți, pe când în grupa 7-10 ha, variația este mai mică, adică de 9998 mii lei la Smulți și 11005 mii lei la Braniștea.

Un indicator important pentru analiza rentabilității, îl constituie rata profitului (tabelul 36).

Tabelul 36 – Rata profitului brut și net realizată în exploatațile cercetate (2002)

Comuna	Specificare	Grupa de mărime			
		1 -3 ha	3 - 5 ha	5 -7 ha	7-10 ha
Priponești	Rata profitului brut	24,5	54,2	63,1	54,7
	Rata profit net	4,2	39,1	46,3	38,0
Cuca	Rata profitului brut	26,3	44,2	20,2	18,2
	Rata profit net	10,5	28,9	5,8	12,2
Smulți	Rata profitului brut	2,0	64,6	46,5	44,4
	Rata profit net	4,9	23,4	21,4	24,7
Braniștea	Rata profitului brut	68,6	77,0	83,4	116,3

	Rata profit net	63,3	46,6	55,7	50,2
Nicoresți	Rata profitului brut	73,6	153,6	12,84	75,0
	Rata profit net	44,9	78,4	86,1	52,8

Datele prezentate, în tabelul 36 pun în evidență variații destul de mari, atât în cadrul aceleași grupe de mărime, cât mai ales între grupele de dimensiune din aceleași comune. Pornind de la relația de calcul a ratei profitului se poate spune că asupra acesteia acționează, în mod direct, volumul veniturilor și cel al cheltuielilor. Aplicând procedeul substituției în lanț se poate determina gradul de influență a celor doi indicatori asupra variației ratei profitului, dintre grupa mică de mărime și grupa cea mai mare.

Notând cu indice zero valorile pentru grupa mică de suprafață (1-3 ha) și indice 1 valorile pentru grupa mare de mărime (7-10 ha), formulele de calcul utilizate sunt:

$$a) \text{ Influența veniturilor } = \left(\frac{V_1 - Ch_0}{Ch_0} \times 100 \right) - \left(\frac{V_0 - Ch_0}{Ch_0} \times 100 \right); \quad b) \text{ Influența cheltuielilor } =$$

$$\left(\frac{V_1 - Ch_1}{Ch_1} \times 100 \right) - \left(\frac{V_0 - Ch_0}{Ch_0} \times 100 \right)$$

Introducând în formulele de mai sus datele din tabelele 21, 30 și 36 rezultă gradul de influență al veniturilor și cheltuielilor asupra diferenței ratei profitului dintre cele două grupe de mărime privind exploatațiile familiale din comunele luate în studiu (tabelul 37).

Tabelul 37 – Gradul de influență a veniturilor și cheltuielilor asupra diferenței ratei profitului

Comuna	Diferența ratei profitului (7-10 ha) – (1-3 ha)	din care datorită influențelor:	
		veniturilor	cheltuielilor
Priponești	+29,2	+104,2	-75,0
Cuca	-8,1	+181,8	-189,9
Smulți	+42,4	+101,1	-968,6
Braniștea	+47,7	+299,9	-251,2
Nicoresți	+2,6	+155,2	-152,6

Este evidențiată, prin tabelul 37, influența negativă a cheltuielilor în toate cazurile prezentate. Veniturile având în toate unitățile comunelor cercetate o influență pozitivă deosebit de mare, încât acoperă peste măsură cheltuielile. Desigur, volumul veniturilor este influențat, în mare parte, de cantitățile de produse valorificate, de costul de producție al acestora și, evident, de prețul lor de valorificare. Dar, trebuie avut în vedere că volumul producției nu acționează, în mod direct, asupra ratei profitului, deoarece modificarea acestui factor atrage, după sine, modificarea proporțională și în același sens, a sumei profitului și a volumului de cheltuieli aferente producției valorificate. Totuși, volumul producției influențează în mod indirect rata profitului, care se modifică în sens invers, în raport cu modificarea volumului producției pe seama cheltuielilor constante ce revin pe unitatea de produs. Rezultă, prin urmare, că pentru creșterea ratei profitului, exploatațiile agricole familiale trebuie să acorde atenția cuvenită reducerii cheltuielilor de producție și sporirii veniturilor în cadrul cărora trebuie să se acționeze asupra creșterilor cantităților de produse valorificate (pe scara creșterii volumului total de produse) și reducerii costurilor de producție.